

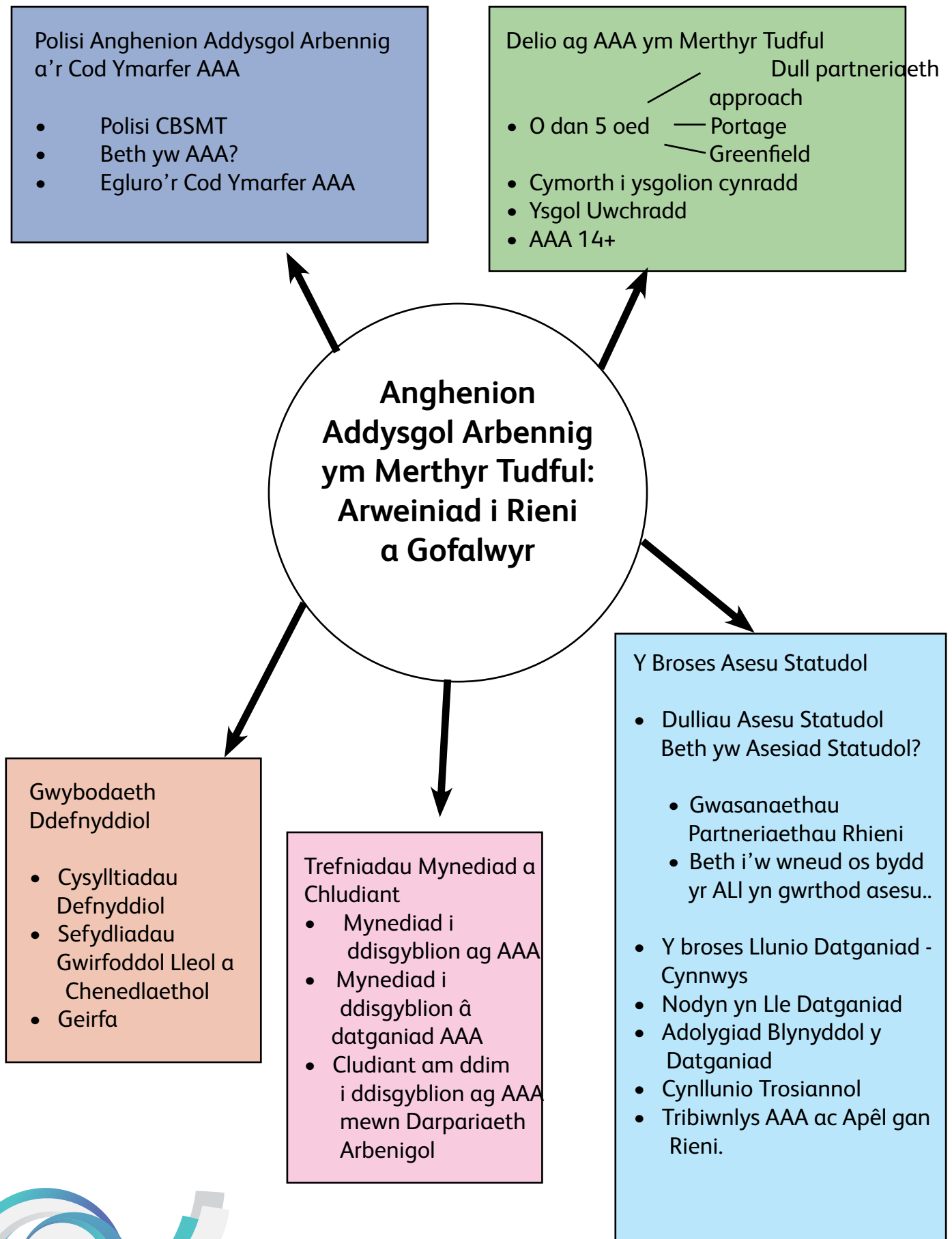
Diwallu Anghenion Addysgol Arbennig ym Merthyr Tudful **2018-2020**

ARWEINIAD I RIENI A GOFALWYR

“Rhoi plant yn gyntaf ...
helpu ysgolion i wella”

TROSOLWG CRYNO

NEGES I RIENI/GOFALWYR PLANT A PHOBL IFANC AG ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG

Rydym yn falch o gyflwyno'r pecyn gwybodaeth hwn ar y modd y mae Adran Dysgu Merthyr Tudful yn darparu ar gyfer addysg plant a phobl ifanc ag Anghenion Addysgol Arbennig.

Mae'n disgrifio polisiau a dulliau gweithredu'r Awdurdod tuag at ddiwallu anghenion pob plentyn a pherson ifanc trwy weithio mewn partneriaeth agos â rhieni ac ysgolion.

Mae'r pecyn yn cynnwys llawer iawn o wybodaeth. Efallai yr hoffech chi ddarllen pob adran neu ddewis y rhai sy'n berthnasol i'ch plentyn chi.

Os oes angen help arnoch i ddeall gwybodaeth y pecyn hwn, cysylltwch â Mrs Danielle Jones ar 01685 724616 a bydd hi'n gallu'ch cynorthwyo chi. Mae Mrs Jones wedi'i lleoli yn yr Adran Dysgu, Uned 5, Pentre-bach, Merthyr Tudful.

Mae Cod Ymarfer Anghenion Addysgol Arbennig Cymru (2002) wedi'i gynllunio i gynnig arweiniad cliriach ar gyfer darparwyr blynyddoedd cynnar, athrawon ysgolion cynradd ac uwchradd, awdurdodau addysg lleol, teuluoedd, a'r holl rai sy'n ymwneud â darparu ar gyfer anghenion addysgol arbennig plant a phobl ifanc.

CYNNWYS

Tudalen

1.	Polisi Anghenion Addysgol Arbennig	3
2.	Beth yw Anghenion Addysgol Arbennig?	7
3.	Y Cod Ymarfer	8
4.	Ysgolion Prif Ffrwd ac Anghenion Addysgol Arbennig	10
5.	Anghenion Addysgol Arbennig ym Merthyr Tudful	11
6.	Plant o dan 5 Oed	12
7.	Anghenion Addysgol Arbennig mewn Ysgolion Cynradd	14
8.	Anghenion Addysgol Arbennig mewn Ysgolion Uwchradd	16
9.	Anghenion Addysgol Arbennig – 16+	17
10.	Darpariaeth ar gyfer Cyflawni Anghenion Addysgol Arbennig ym Merthyr Tudful	18
11.	Gweithdrefnau Asesu Statudol	20
12.	Canllawiau Cyngor i Rien	23
13.	Y Broses o Lunio Datganiad	24
14.	Adolygiad Blynyddol y Datganiad	25
15.	Y Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig	26
16.	Trefniadau Mynediad a Chludiant	27
17.	Cysylltiadau Defnyddiol	28
18.	Sefydliadau Gwirfoddol Lleol a Chenedlaethol	30
19.	Geirfa – geiriau a ddefnyddir yn aml mewn Anghenion Addysgol Arbennig	33

1. DIWALLU ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG YM MERTHYR TUDFUL

MERTHYR TYDFIL COUNTY BOROUGH COUNCIL SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS POLICY

“Yr un yw pwrpas addysg ar gyfer pob plentyn; yr un yw’r amcanion. Ond mae’r cymorth sydd ei angen ar blant unigol i gyflawni’r amcanion hynny’n wahanol”.
(Adroddiad Warnock 1981, paragraff 1:4).

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i ddarparu gwasanaethau addysg o safon uchel a galluogi i bob plentyn gyflawni ei wir botensial.

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn rhoi gwerth cyfartal ar bob plentyn ac yn ceisio sicrhau bod darpariaeth briodol ar gyfer plant a phobl ifanc o bob gallu.

Mae’r Awdurdod yn awyddus i hyrwyddo datblygiad personol pob disgybl yn y Fwrdeistref Sirol a bydd yn darparu cyfleoedd addysgol o safon i bob plentyn a pherson ifanc.

Mae’n cydnabod hawl plant a phobl ifanc i gwricwlwm eang, cytbwys, perthnasol ac amrywiol, gan gynnwys y Cwricwlwm Cenedlaethol ar raddfa briodol. Gweithredir ar yr egwyddor hon, beth bynnag fydd rhyw, hil ac anghenion arbennig yr unigolion.

Bydd yr Adran Dysgu yn anelu at gynorthwyo plant a phobl ifanc i dyfu’n annibynnol o ran addysg ac i ffurfio barn yn ogystal ag arddangos gofal am bobl eraill ac ymwybyddiaeth o’r hyn y gallan nhw eu hunain ei gyfrannu at gymdeithas a’i ddisgwyl ganddi.

Mae’r Adran Dysgu yn ymrwymo i egwyddor cynhwysiant cyhyd â bod hyn yn ystyried safbwyntiau rhieni/gofalwyr ac yn gydnaws â:

- bod plentyn neu’r person ifanc yn derbyn y ddarpariaeth addysgol arbennig angenrheidiol;
- darpariaeth addysg effeithiol ar gyfer y plant hynny y byddan nhw’n derbyn addysg yn eu plith;
- defnydd effeithlon o adnoddau.

Mae’r Adran Dysgu yn cydnabod y gall plentyn neu berson ifanc fod ag anghenion addysgol a fydd weithiau’n galw am adnoddau ychwanegol. Bydd anghenion addysgol arbennig (AAA) plant a phobl ifanc, gan gynnwys plant cyn oed ysgol, yn cael eu canfod, eu cofnodi, eu hasesu a’u cyflawni cyn gynted â phosibl a’u hadolygu’n gyson.

1. MEETING SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS IN MERTHYR TYDFIL

Cyflawnir anghenion pob plentyn a pherson ifanc ag anghenion addysgol arbennig mewn ysgolion prif ffrwd lleol oni bai bod rheswm digonol i'r plentyn/person ifanc hwnnw gael darpariaeth amgen. Bydd yr Adran Dysgu yn cynnal darpariaeth barhaus a hyblyg sy'n briodol ar gyfer ateb anghenion addysgol arbennig y plant unigol. Caiff anghenion addysgol arbennig y rhan fwyaf o blant a phobl ifanc eu diwallu yn eu hysgol ac o fewn adnoddau'r ysgol.

Cydnabyddir bod rhai plant a phobl ifanc yn meddu ar anghenion sy'n galw am adnoddau ychwanegol; gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y ddarpariaeth addysgol arbennig yn gyson ac yn briodol ar gyfer y holl blant o fewn y Fwrdeistref Sirol.

Ar gyfer y plant a'r bobl ifanc hynny sydd, am amrywiol resymau, ag angen addysg y tu allan i'r ysgol, sefydlwyd mentrau cynhwysol o fewn y Fwrdeistref Sirol. Dynodir lleoliadau yn y mentrau hyn ar ôl ymgynghori'n fanwl gyda'r rhieni a'r plant a'r bobl ifanc eu hunain.

Mae'r Adran Dysgu wedi ymrwymo i egwyddor cyfle cyfartal fel bod pob plentyn a pherson ifanc yn elwa i'r eithaf ar y ddarpariaeth addysgol ac yn cyflawni eu llawn botensial.

Anogir rhieni a gofalmwr i rannu yn y broses o ganfod ac asesu anghenion addysgol arbennig eu plentyn. Byddan nhw'n rhan o'r penderfyniadau ar sut ac ymhle y gwneir y ddarpariaeth anghenion addysgol arbennig ar gyfer y plentyn. Pan fydd hynny'n briodol, bydd y broses yn rhoi ystyriaeth lawn i farn y plentyn neu'r person ifanc ei hun.

Mae'r broses o gyfranogi'n cynnwys arweiniad i rieni a gofalmwr am eu hawliau statudol, y cymorth sydd ar gael iddyn nhw a sut i weithio mewn cydweithrediad ag ysgol eu plentyn.

Mae'r Adran Dysgu yn cynnal ystod o wasanaethau canolog i gynorthwyo'r asesiad a'r ddarpariaeth ar gyfer plant a phobl ifanc ag anghenion addysgol arbennig. Mae'r Adran Dysgu yn gweithio'n glôs ag asiantaethau eraill gan gynnwys y Gwasanaeth Iechyd a chyrrff gwirfoddol; ystyrir bod darparu cymorth therapi a chynghor meddygol a pharafeddygol yn gyfrifoldeb yr Ymddiriedolaeth Iechyd leol.

Mae'r Adran Dysgu yn cydnabod ei dyletswyddau sylfaenol i weithio mewn cydweithrediad ag ysgolion, gan eu hannog a'u cynorthwyo i ysgwyddo'u cyfrifoldebau dros addysg pob plentyn a pherson ifanc. Amlinellir y cyfrifoldebau hyn yn Neddf Addysg 1996, Deddf Cydraddoldeb 2010 a Chod Ymarfer AAA Cymru 2002.

Bydd yr Adran Dysgu yn darparu arweiniad, cefnogaeth a hyfforddiant angenrheidiol i lywodraethwyr, penaethiaid a staff, am eu dyletswyddau a'u cyfrifoldebau o ran plant a phobl ifanc ag anghenion addysgol arbennig.

1. MEETING SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS IN MERTHYR TYDFIL

Mae'r Adran Dysgu yn ymwybodol o'i chyfrifoldeb i fonitro ac adolygu'n gyson y ddarpariaeth addysg arbennig. Mae'n cynnal gwasanaeth i ganfod Anghenion Addysgol Arbennig unrhyw blentyn neu berson ifanc mor drylwyr ac mor brydlon â phosibl. Yna, cynigir y cymorth angenrheidiol gan yr Adran Dysgu yn ddi-oed. Adolygir ansawdd a'r defnydd a wneir o staff arbenigol ar draws y Fwrdeistref Sirol yn gyson.

Mae cynnydd pob plentyn neu'r person ifanc ag Anghenion Addysgol Arbennig yn cael ei fonitro'n fanwl a'i adolygu o leiaf unwaith y flwyddyn. Trefnir ymgynghoriadau gyda rhieni a chydag unrhyw weithwyr proffesiynol yn ôl y galw.

GWASANAETHAU

Gwasanaeth Seicoleg Addysgol (EPS)

Mae gan yr EPS swyddogaeth allweddol yn gweithio gydag asiantaethau eraill i ddarparu ar gyfer plant a phobl ifanc ag anghenion addysgol arbennig. Mewn amryw o achosion, y seicolegydd addysgol fydd pwynt cyswllt cyntaf y rhieni. Ar ôl asesu anghenion y plentyn, bydd yr EP yn rhoi cyngor ar y ffordd orau ymlaen.

Gwneir darpariaeth ar gyfer plant a gofalgwyr sy'n dymuno i'w plentyn dderbyn asesiad yn ei iaith gyntaf.

Yn fynych iawn, daw plant cyn oed ysgol i sylw'r EPS trwy gyfrwng y gwasanaethau iechyd a phlant, gyda chaniatâd y rhieni. Os bydd pryder, cyn gynted ag y bydd plentyn wedi dechrau yn yr ysgol, gall y pennaeth ei gyfeirio at yr EPS gyda chaniatâd y rhieni. Mae croeso i rieni gysylltu â'r EPS ar unrhyw adeg pan fyddan nhw'n bryderus.

Gwasanaeth Cymorth Dysgu

Mae gan y Gwasanaeth Cymorth Dysgu gyfrifoldeb pwysig dros gynorthwyo ysgolion i ganfod, asesu a sicrhau darpariaeth addysgol arbennig ar gyfer plant ag anghenion addysgol arbennig. Bydd y Gwasanaeth yn gweithio mewn partneriaeth â phlant, teuluoedd, ysgolion a phobl broffesiynol o asiantaethau eraill i roi cymorth i blant a phobl ifanc.

Mae'r Gwasanaeth Cymorth Dysgu yn darparu cymorth peripatetig, ymgynghorol i athrawon ar gyfer:

anawsterau dysgu;
anawsterau iaith a lleferydd;
anawsterau synhwyrdd;
anawsterau corfforol, meddygol ac echddygol.

1. MEETING SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS IN MERTHYR TYDFIL

Gwasanaeth Cymorth Ymddygiad

Mae'r Gwasanaeth Cymorth Ymddygiad yn darparu ymyriad cefnogol pan fydd plant a phobl ifanc â phroblemau cymdeithasol, emosiynol ac ymddygiadol. Mae'r Gwasanaeth yn gweithio mewn partneriaeth â phlant, teuluoedd, ysgolion, seicolegwyr ac eraill i gefnogi plant a phobl ifanc trwy ystod o leoliadau ymyriadol ac addysgiadol.

Gwasanaeth Addysg a Chymorth i Blant sy'n Derbyn Gofal (CLAES)

Mae'r Tîm CLAES yn gweithio'n benodol gyda phlant sy'n derbyn gofal cyhoeddus trwy gynorthwyo'r grŵp bregus hwn i gynnal lleoliadau ysgol a manteisio i'r eithaf ar ddeilliannau addysgol a chyfleoedd bywyd.

Gwasanaeth Hyfforddi Arbennig

Mae'r Gwasanaeth Hyfforddi Arbennig yn darparu addysg i blant a phobl ifanc sy'n methu mynd i'r ysgol oherwydd afiechyd, anaf, beichiogrwydd, gwaharddiad neu resymau seicolegol.

DARPARIAETH

Mae gan yr Adran Dysgu y ddarpariaeth ganlynol i gynorthwyo plant a phobl ifanc ag anghenion addysgol arbennig:

- i. Cynllun Cynghori Gartref Portage ar gyfer plant dan oed ysgol ag anghenion addysgol arbennig a'u teuluoedd.
- ii. Canolfannau adnoddau dysgu mewn ysgolion prif ffrwd ar gyfer plant ysgolion cynradd 3-11 oed sy'n araf eu datblygiad neu'n dioddef gan anawsterau dysgu dwys a chymhleth.

2. BETH YW ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG?

Anghenion Addysgol Arbennig

Mae gan blant a phobl ifanc anghenion addysgol arbennig pan fydd ganddyn nhw anghenion dysgu ychwanegol sy'n gofyn am ddarpariaeth addysgol arbennig.

Mae gan blant a phobl ifanc anhawster dysgu pan fyddan nhw:

- (a) ag anhawster sylweddol fwy wrth ddysgu na mwyafrif eu cyfoedion; neu
- (b) ag anhawster sy'n eu rhwystro rhag, neu'n ei gwneud hi'n anodd iddyn nhw wneud defnydd o'r math o adnoddau addysgol a ddarperir ar gyfer plant o'r un oed mewn ysgolion o fewn ardal yr awdurdod lleol;
- (c) dan oed ysgol gorfodol ac o fewn diffiniad (a) neu (b) uchod neu'n debygol o fod o fewn un o'r diffiniadau hynny pe na bai darpariaeth addysgol arbennig ar eu cyfer.

Bydd gan blant a phobl ifanc anghenion a gofynion a all fod o fewn o leiaf un o'r pedwar maes canlynol hyn:

- cyfathrebu a rhyngweithio
- gwybyddiaeth a dysgu
- ymddygiad, datblygiad emosiynol a chymdeithasol
- synhwyraidd a/neu gorfforol

Os byddwch chi'n bryderus am addysg eich plentyn, a fyddech chi gystal â chysylltu â'r Pennaeth neu â'r Cydlynnydd Anghenion Addysgol Arbennig (SENCO) yn eich ysgol leol.

3. Y COD YMARFER

Cod Ymarfer

Mae Cod Ymarfer AAA Cymru yn rhoi cyngor ymarferol i Awdurdodau Lleol, ysgolion a gynhelir, lleoliadau blynyddoedd cynnar ac eraill sy'n cyflawni dyletswyddau statudol i ganfod, asesu a darparu ar gyfer anghenion addysgol arbennig plant.

Egwyddorion Sylfaenol

Mae'r canllawiau manwl yn y Cod hwn yn seiliedig ar yr egwyddorion sylfaenol hyn a dylid eu darllen gan gofio'r canlynol:

- dylid cyflawni anghenion plentyn neu'r person ifanc ag anghenion addysgol arbennig;
- cyflawnir anghenion addysgol arbennig plant a phobl ifanc fel arfer mewn ysgolion neu mewn lleoliadau prif ffrwd;
- dylid ceisio barn plentyn neu'r person ifanc a rhoi ystyriaeth i'r farn honno;
- mae gan rieni swyddogaeth bwysig i'w chyflawni o ran cefnogi addysg eu plentyn;
- dylai plant a phobl ifanc ag anghenion addysgol arbennig gael mynediad llawn at addysg eang, gytbwys a pherthnasol yn seiliedig ar y Cwricwlwm Cenedlaethol. Mae plant blynyddoedd cynnar ar hyn o bryd yn dilyn y "Cyfnod Sylfaen" i blant 3-7 oed.

Blynyddoedd Cynnar

Mae Cod Ymarfer AAA yn argymhell ymateb graddol wrth fonitro cynnydd plant unigol trwy'r blynyddoedd cynnar. Pan fydd plentyn yn ymddangos fel pe na bai'n gwneud cynnydd naill ai'n gyffredinol neu mewn agwedd benodol ar ddysgu, mae'n bosibl y bydd yn rhaid rhoi cyfleoedd gwahanol neu ddefnyddio agweddau eraill at ddysgu.

Cynllun Gweithredu yn y Blynyddoedd Cynnar

- Mae angen Cynllun Gweithredu yn y Blynyddoedd Cynnar pan fydd gweithwyr proffesiynol, neu'r SENCO, yn canfod bod gan y plentyn, neu hwyrach bod gan y plentyn, anghenion addysgol arbennig.
- Mae ymarferwyr yn gwneud ymyriadau sy'n ychwanegol at yr hyn a ddarperir fel rhan o gwricwlwm a strategaethau arferol y lleoliad neu'n wahanol iddyn nhw.
- Bydd Cynllun Chwarae Unigol (IPP) wedi'i lunio.

Cynllun Gweithredu Ychwanegol y Blynyddoedd Cynnar

- Bydd yr ymarferydd addysg gynnar sy'n gweithio o ddydd i ddydd gyda'r plentyn a'r SENCO yn derbyn cyngor a chefnogaeth gan arbenigwyr allanol.
- Hwyrach y bydd angen cyflwyno ymyriadau neu strategaethau ychwanegol at y rhai sy'n rhan o'r Cynllun Gweithredu yn y Blynyddoedd Cynnar.
- Bydd IPP newydd wedi'i ddyfeisio.

3. THE CODE OF PRACTICE

Cynllun Gweithredu Ysgol – Cynradd ac Uwchradd

Pan fydd athrawon neu SENCO'n canfod bod gan blentyn neu berson ifanc AAA, dylai'r athro/athrawes dosbarth ddarparu ymyriadau sy'n ychwanegol at neu'n wahanol i'r rhai a ddarperir fel rhan o strategaethau gwahaniaethol arferol yr ysgol.

Dylid cofnodi yn yr IEP y strategaethau a ddefnyddir i alluogi'r plentyn neu'r person ifanc i ddatblygu.

Cynllun Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy – Cynradd ac Uwchradd

- Mae'r SENCO a'r athro/athrawes dosbarth, ar ôl ymgynghori â'r rhieni, yn chwilio am gymorth gan wasanaethau allanol.
- Mae'r athro/athrawes dosbarth a'r SENCO yn derbyn cymorth neu gefnogaeth gan arbenigwyr allanol.
- Mae'n bosibl y bydd angen sefydlu ymyriadau neu strategaethau ychwanegol at rai'r Cynllun Gweithredu Ysgol.
- Bydd IEP newydd wedi'i ddyfeisio.
- Bydd y SENCO yn arwain unrhyw asesiad pellach o'r plentyn neu'r person ifanc, gan gynllunio ymyriadau i'r dyfodol ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc mewn trafodaethau gyda chydweithwyr ac wrth fonitro ac adolygu'r gwaith a wnaed.

Asesiad Statudol Anghenion Addysgol Arbennig

Dylid cyflawni anghenion addysgol arbennig y mwyafrif llethol o blant neu bobl ifanc yn effeithiol mewn lleoliadau prif ffrwd trwy Gynllun Gweithredu yn y Blynyddoedd Cynnar a Chynllun Gweithredu yn y Blynyddoedd Cynnar a Mwy, neu, Gynllun Gweithredu gan yr Ysgol a Chynllun Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy, heb fod yn rhaid i'r Awdurdod Lleol (ALI) gynnal asesiad statudol. Mewn nifer bychan o achosion, bydd yn rhaid i'r ALI gynnal asesiad statudol anghenion addysgol arbennig ac yna ystyried a ddylid llunio datganiad ai peidio.

Mae asesiad statudol yn cynnwys:

- Ystyriaeth gan yr ALI a fydd asesiad statudol o anghenion addysgol arbennig y plentyn yn angenrheidiol ai peidio, drwy gydweithio gyda rhieni, ysgol y plentyn neu'r person ifanc a, phan fydd hynny'n briodol, asiantaethau eraill.

Nid yw asesiad statudol ynddo'i hun yn arwain bob amser at ddatganiad. Gall y wybodaeth a gesglir yn ystod asesiad awgrymu dulliau lle gall ysgol gyflawni anghenion plentyn neu'r person ifanc heb fod yn rhaid wrth ddatganiad gan yr ALI yn mynnu darpariaeth addysgol arbennig.

4. YSGOLION PRIF FFRWD AC ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG

Darparu ar gyfer Anghenion Addysgol Arbennig

I'r rhan fwyaf o blant a phobl ifanc, gwneir darpariaeth ar gyfer anghenion arbennig o fewn ysgolion prif ffrwd. Mae gan gyrff llywodraethol ysgolion gyfrifoldeb i sicrhau bod anghenion felly'n cael eu cyflawni o fewn yr adnoddau a ddynodir i'r ysgolion.

POLISI ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG (AAA)

Mae'n rhaid i lywodraethwyr pob ysgol, ar y cyd â'r pennaeth, lunio Polisi Anghenion Addysgol Arbennig sy'n amlinellu'r hyn y mae'r ysgol yn anelu at ei wneud i gynorthwyo disgyblion ag anghenion arbennig. Mae'n ofynnol iddyn nhw ddatgan bob blwyddyn, o fewn yr adroddiad blynyddol i rieni, pa mor llwyddiannus yw eu Polisi AAA.

CYDLYNYDD ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG (SENCO)

Mae'n ofynnol i ysgolion gael athro/athrawes enwebedig a elwir yn SENCO, sy'n gyfrifol am:

- weithredu'r Polisi AAA o ddydd i ddydd;
- cydlynu'r ddarpariaeth ar gyfer plant a phobl ifanc ag anghenion addysgol arbennig;
- diweddarau cofnodion AAA yr ysgol a goruchwyllo'r holl gofnodion am blant a phobl ifanc ag anghenion addysgol arbennig;
- trefnu a mynychu cyfarfodydd adolygu;
- cadw cysylltiad â rhieni disgyblion ag anghenion addysgol arbennig;
- cadw cysylltiad â phobl eraill sy'n gweithio gyda'r plentyn neu'r person ifanc, yn arbennig yr EP ac aelodau'r Gwasanaeth AAA;
- cefnogi a chynghori athrawon eraill.

COFNODION ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG

Mae'n ofynnol i ysgolion gofnodi manylion am bob plentyn neu'r person ifanc a nodwyd ag anghenion addysgol arbennig. Caiff anghenion a chynnydd y plant neu'r person ifanc eu monitro a'u hadolygu. Dylid rhoi gwybodaeth gyson i rieni.

CYNLLUNIAU ADDYSGOL UNIGOL (IEPs)

Mae'n ofynnol i ysgolion baratoi Cynlluniau Addysgol Unigol (IEPs) ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n destun Cynllun Gweithredu gan yr Ysgol, Cynllun Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy, neu Ddatganiad Anghenion Addysgol Arbennig.

Bydd yr IEP yn amlinellu'r gweithredu angenrheidiol i gefnogi'r plentyn neu'r person ifanc, gan gynnwys:

- y targedau byrdymor a osodwyd ar gyfer/gan y plentyn neu'r person ifanc
- y strategaethau addysgu i'w defnyddio
- sefydlu'r ddarpariaeth
- pryd y dylid adolygu'r cynllun
- meini prawf llwyddiant a/neu ei ddirwyn i ben
- deilliannau (i'w cofnodi pan adolygir yr IEP)

Adolygir cynnydd y plentyn neu'r person ifanc ar ddyddiad wedi'i gytuno.

5. ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG YM MERTHYR TUDFUL

Gall eich plentyn fod yn un o dua 20 % o blant a phobl ifanc sydd ag anghenion addysgol arbennig ar ryw adeg yn ystod gyrfa ysgol.

Gallwch fod yn ceisio dyfalu sut addysg y bydd ef/hi yn ei chael a pha gymorth sydd ar gael. Mae gan Ferthyr Tudful ystod eang o gymorth i'w gynnig:

- bydd y rhan fwyaf o blant a phobl ifanc yn derbyn y cymorth angenrheidiol yn yr ysgol leol;
- bydd rhai plant a phobl ifanc yn elwa o'r ddarpariaeth a geir mewn dosbarth ag adnoddau arbennig mewn ysgol brif ffrwd;
- bydd angen darpariaeth arbennig Ysgol Greenfield ar rai plant a phobl ifanc;
- bydd angen lleoliadau mewn ysgolion y tu allan i'r Fwrdeistref Sirol ar nifer bychan iawn o blant a phobl ifanc.

Pan fydd plant angen eu lleoli y tu allan i'r ysgol leol, mae'n bosibl y darperir cludiant pan fydd amgylchiadau'n cydymffurfio â meini prawf Polisi Cludiant yr ALL.

Polisi Adran Dysgu Merthyr Tudful yw galluogi plant a phobl ifanc ag anghenion addysgol arbennig i dderbyn eu haddysg mewn ysgolion lleol pan fydd hynny'n bosibl ac yn ddymunol, cyhyd â bod hyn yn rhoi ystyriaeth i farn rhieni ac yn gydnaws â:

- sicrhau'r ddarpariaeth addysgol arbennig sy'n angenrheidiol ar gyfer anhawster dysgu'r plentyn neu'r person ifanc;
- darparu addysg effeithiol i'r plant a'r bobl ifanc eraill yn y dosbarth neu'r ysgol;
- gwneud y defnydd gorau o adnoddau, gan gynnwys cyfarpar ac amser athrawon.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y ddarpariaeth addysg arbennig yr un mor hygyrch i holl ddisgyblion Merthyr Tudful. Mae wedi'i chynllunio'n ofalus i hwyluso dilyniant rhwng cyfnodau, rhwng asiantaethau a rhwng darpariaeth brif ffrwd a darpariaeth arbenigol.

6. PLANT O DAN 5 OED

Mae amryw o gylchoedd chwarae ar gael lle gellir meithrin datblygiad eich plentyn trwy chwarae. Mae rhestr gyflawn ar gael gan y Swyddog Datblygu Blynnyddoedd Cynnar a Gofal Plant, sydd wedi'i lleoli yn y Ganolfan Blant Integredig, Cwm Golau, Pentre-bach (01685 727374).

Gall rhai plant cyn oed ysgol fod ag anghenion addysgol arbennig. Mae'n bosibl canfod ac asesu eu hanghenion dros gyfnod o amser. Os byddwch yn credu bod gan eich plentyn anghenion addysgol arbennig, ond nad yw eto yn yr ysgol, cysylltwch â'ch meddyg neu'ch ymwelydd iechyd. Bydd ef/hi'n gallu cynnig cyfarwyddyd proffesiynol a chymorth ymarferol.

Cynigir cymorth trwy:

1. Y Gwasanaeth Portage

Mae Portage yn wasanaeth ymweld â chartrefi ar gyfer plant sy'n cael anawsterau gyda'u datblygiad. Bydd y Gweithiwr Portage yn asesu anghenion pob plentyn ac, mewn partneriaeth â'r rhieni, yn adeiladu ar y sgiliau y mae'r plentyn eisoes wedi'u datblygu trwy raglen o weithgareddau strwythurol. Gall y Gweithiwr Portage ymweld â'r cartref yn gyson i weithio gyda chi a chyda'r plentyn. Mae'r gwasanaeth yn cael ei reoli gan Iechyd sy'n derbyn ac yn ystyried pob achos a atgyfeiriwyd.

Gall rhieni gael mynediad at wasanaethau'r Gweithiwr Portage yn dilyn trafodaethau gyda'r Meddyg neu gyda'r Ymwelydd Iechyd a fydd yn penderfynu a yw'r Gwasanaeth Portage yn briodol ai peidio.

2. Y Prif Swyddog AAA

Mae'r Prif Swyddog ADY yn gweithio dan gyfarwyddyd y Prif Swyddog Addysg a'i swyddogaeth hi yw:

- trafod lleoliad eich plentyn gyda chi;
- rhoi cymorth ymarferol;
- cefnogi rhieni a all dderbyn cais i gyfrannu tuag at lunio Datganiad Anghenion Addysgol Arbennig.

Gall rhieni gael mynediad at wasanaethau'r Prif Swyddog AAA trwy gysylltu â'r Tîm AAA ar (01685) 724616.

3. Athrawon Cymorth Arbenigol

Os oes gan eich plentyn anhawster corfforol neu synhwyraidd, gall athrawon arbenigol:

- ymweld â'ch cartref;
- gweithio gyda'ch plentyn o oed ifanc iawn;
- cynnig cymorth a chynghor i'r teulu;
- darparu gwasanaeth i gylchoedd meithrin ac ysgolion.

6. CHILDREN UNDER 5 YEARS OLD

4. Lleoliad mewn Dosbarth Meithrin neu Ysgol yr All

Rhoddir blaenoriaeth i blant ag anghenion addysgol arbennig, yn unol â Deddf Plant (1989). Fel cam cyntaf, dylech gysylltu â'r ysgol leol a siarad â'r pennaeth.

5. Canolfannau Adnoddau Dysgu (LRBs) y Cyfnod Sylfaen

Mae LRBs y Cyfnod Sylfaen yn cynnig darpariaeth ar gyfer disgyblion blynyddoedd cyn-ysgol tan ddiwedd y Cyfnod Sylfaen.

Gall plant brofi amrywiaeth o anawsterau gan gynnwys anawsterau dysgu a gall fod ganddyn nhw anghenion amryfal.

Gall lleoliad fod yn rhan-amser neu'n llawn-amser.

Mae LRBs y Cyfnod Sylfaen wedi'u lleoli yn yr ysgolion canlynol ym Merthyr Tudful:

Ysgol Gynradd Goetre (2 ddosbarth)

Ysgol Gynradd Edwardsville

Ysgol Coed y Dderwen

Y 4 LRB – Cynnig y Cyfnod Sylfaen:

- Cyfnod o arsylwi trwy addysgu (wedi'i gofnodi) am o leiaf dau dymor a chofnodir yr arsylwi gan yr athro/athrawes dosbarth a CCD;
- Lefel uchel o adnoddau – 1 athro/athrawes i 8 plentyn;
- Cyfranogiad arbenigol gan Seicolegwyr Addysgol;
- Cymorth i rieni, gan eu cynnwys yn fynych;
- Rhaglenni addysg unigol ac asesiadau unigol a gynhelir gan yr ysgol;
- Cynllunio gofalus tuag at gyflenwi anghenion addysgol arbennig;
- Cynnwys plant, pan fydd hyn yn bosibl, mewn dosbarthiadau prif ffrwd am ran o'r cwricwlwm neu ar gyfer y cwricwlwm i gyd.

Mae gan rieni a gofalcwyr yr hawl i ofyn am asesiad statudol os yw eu plentyn dros 2 flwydd oed ac yn meddu ar anghenion addysgol arbennig. Os bydd yr All yn cytuno bod hyn yn angenrheidiol, cynhelir asesiad a gall hyn arwain at Ddatganiad Anghenion Addysgol Arbennig. (Gweler Adran 13 – Y Broses o Lunio Datganiad).

6. Lleoliad yn Ysgol Greenfield

Gall plant a nodir fel rhai sydd ag angen darpariaeth ysgol arbennig yn ifanc iawn, fynychu Ysgol Greenfield.

7. ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG - YSGOLION CYNRADD

Mae gan lawer iawn o blant a phobl ifanc anghenion addysgol arbennig ar ryw adeg yn eu bywyd ysgol. Y Cydlynnydd Anghenion Addysgol Arbennig (SENCO) yw'r person sy'n gyfrifol am gydlynw cefnogaeth ysgol a chadw cysylltiad ag asiantaethau allanol.

Cymorth gan ALI

1. Seicolegwyr Addysgol

Mae Seicolegwyr Addysgol yn asesu anghenion dysgu, anghenion cymdeithasol ac anghenion emosiynol plant a phobl ifanc. Maen nhw'n asesu, yn cynghori, ac yn cynorthwyo athrawon i baratoi rhaglen ar gyfer eich plentyn.

2. Athrawon Ymgynghorol Anghenion Addysgol ac Athrawon Cymorth Arbenigol

Mae gan Athrawon Ymgynghorol Anghenion Addysgol Arbennig ac Athrawon Cymorth Arbenigol brofiad o weithio ar draws continwwm anghenion arbennig. Maen nhw'n cynnig cyngor i athrawon, personél cymorth, a rhieni. Bydd yr athrawon hyn yn cynorthwyo i lunio rhaglenni gwaith ac yn cynghori ar y defnydd o adnoddau a thechnegau addysgu.

3. Cynorthwywyr Cymorth Dysgu

Mae gan rai ysgolion wasanaeth y Cynorthwywyr Cymorth Dysgu (CCD) sy'n gweithio ochr yn ochr â'r athro/athrawes yn y dosbarth. Maen nhw'n cynorthwyo plant a phobl ifanc gyda'u dysgu yn ogystal â gofalu am eu hanghenion corfforol.

4. Athrawon Cymorth Ymddygiad

Mae gan Athrawon Cymorth Ymddygiad brofiad o ddarparu cymorth i blant a phobl ifanc sydd ag anawsterau emosiynol ac ymddygiadol. Bydd yr athrawon hyn yn cynorthwyo i lunio rhaglenni unigol ac yn cynghori ar y defnydd o adnoddau a thechnegau addysgu..

DARPARIAETH MEWN YSGOLION CYNRADD:

- Canolfannau Adnoddau Dysgu'r Cyfnod Sylfaen (LRB y Cyfnod Sylfaen)**

Mae dosbarthiadau'n cynnig darpariaeth o'r blynyddoedd cyn-ysgol hyd at ddiwedd y Cyfnod Sylfaen. Bydd gan y plant amrediad o anghenion dysgu ychwanegol.

Mae plant yn y dosbarthiadau hyn yn derbyn cymorth amlddisgyblaeth o fewn amgylchedd yr ysgol. Gall lleoliadau fod yn rhan-amser neu'n llawn-amser ac fe'u hadolygir yn gyson.

Mae dosbarthiadau LRB y Cyfnod Sylfaen wedi'u lleoli yn:

Ysgol Gynradd Goetre (2 ddosbarth) Ysgol Gynradd Edwardsville

Ysgol Coed y Dderwen

Ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen, gellir darparu ar gyfer anghenion y plentyn mewn amrywiaeth o leoliadau.

7. ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG - YSGOLION CYNRADD

- **Canolfannau Adnoddau Dysgu Cyfnod Allweddol 2 (CAD CA2)**

Mae dosbarthiadau i blant 7-11 oed wedi'u lleoli mewn rhai ysgolion iau a chynradd. Maen nhw'n darparu ar gyfer plant sydd ag anghenion dysgu arbennig. Mae'r gymhareb athro/disgybl yn uwch nag ydyw mewn dosbarthiadau prif ffrwd (1 athro/athrawes i 15 o blant). Mae gan bob dosbarth LRB Gynorthwydd Cymorth Dysgu (CCD).

Lleolir Canolfannau Adnoddau Dysgu ac Adnoddau Cyfnod Allweddol 2 yn:

Ysgol Gynradd Edwardsville

Ysgol Gynradd Goetre

Ysgol Gynradd Dowlais

Ysgol Gymuned Twynyrodyn

Ysgol Gynradd Ynysowen

Ysgol Gynradd y Graig

Mae lleoliadau'n seiliedig ar argymhelliad seicolegydd addysgol ar ôl ymgynghori â'r rhieni a'r ysgol.

- **Darpariaeth Iaith a Lleferydd**

Mae mewnbyn gan wasanaeth therapi iaith a lleferydd ar gael i ddarpariaeth benodol ar gyfer asesiad, ymyriad, cyngor, arweiniad a hyfforddiant penodol.

- **Dosbarth Nam ar y Clyw**

Mae'r dosbarth hwn yn darparu ar gyfer plant sydd â nam ar eu clyw.

Mae'r Dosbarth Nam ar y Clyw wedi'i leoli yn Ysgol Gynradd Ynysowen.

- **Dosbarthiadau Anawsterau Cyfathrebu**

Mae dau ddosbarth yn darparu i blant ag anawsterau cyfathrebu. Mae'r dosbarthiadau hyn wedi'u seilio yn Ysgol Gynradd Caedraw. Mae un dosbarth ar gyfer disgyblion Cyfnod Sylfaen a'r llall i ddisgyblion CA2. Mae'r gymhareb athro/disgybl yn uwch nag ydyw mewn dosbarthiadau prif ffrwd: 1 athro i 8 o blant, a Chynorthwydd Cymorth Dysgu.

- **Ysgol Arbennig**

Mae Greenfield yn ysgol ddydd sy'n darparu addysg ar gyfer plant a phobl ifanc ag ystod eang o anawsterau dysgu. Mae'n addysgu plant o 2-19 oed. Mae'r ysgol wedi'i rhannu'n adrannau cynradd, uwchradd ac ôl-16. Mae dosbarthiadau'n cynnig cymhareb athro/disgybl ffafriol.

8. ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG - YSGOLION UWCHRADD

- **Y Rhaglen Addysg Heblaw yn yr Ysgol (EOTAS)**

Mae EOTAS yn darparu rhaglen sydd wedi'i theilwra i anghenion addysgol a galwedigaethol disgyblion sydd ar ei chofrestr. Mae'n cynnig darpariaeth lawn-amser a rhan-amser i'r disgyblion hynny sy'n 11-16 oed ac yn cael anawsterau ymddygiadol mewn ysgolion. Mae athrawon yn EOTAS yn gweithio'n agos iawn ag ysgolion mewn addysgu'r pynciau craidd a sylfaenol megis celf a choginio.

(I gael rhestr gyflawn o rifau cyswllt, gwelwch Adran 10 – Cyflawni Anghenion Addysgol ym Merthyr Tudful)

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer y disgyblion hyn hefyd yn cynnwys y Gwasanaeth Ieuencid sydd wedi'i seilio'n bennaf yng Nghlwb Bechgyn a Merched Treharris. Mae darparwyr aml-asiantaeth hefyd yn cyfrannu i'r rhaglen EOTAS ar y safle. Maen nhw'n cynnwys y Gwasanaeth Troseddwy'r Ifanc (YOS), Crea8, Drugaid, Eye2Eye, y Gwasanaeth Cwnsela, Gweithwyr Allweddol NEETs a Gyrfa Cymru.

- **Adrannau Cymorth Dysgu mewn Ysgolion Cyfun**

Mae pob ysgol gyfun yn gwneud trefniadau i gwrdd ag anghenion plant a phobl ifanc sydd efallai'n dioddef amrywiaeth o anawsterau dysgu. Bydd Polisi AAA pob ysgol yn rhoi manylion am eu darpariaeth. Mae'n bosibl hefyd y bydd ysgolion yn rhoi mwy o wybodaeth ac arweiniad mewn dogfennau megis llyfryn yr ysgol neu drefniadau mynediad i'r ysgol.

Mae gan bob ysgol uwchradd Gydlynnydd Anghenion Addysgol Arbennig (SENCO). (Gwelwch Adran 4 – Ysgolion Prif ffrwd ac Anghenion Addysgol Arbennig).

Adrannau Cymorth Dysgu

Ysgol Uwchradd Afon Taf

Ysgol Uwchradd Gatholig yr Esgob Hedley

Ysgol Uwchradd Cyfarthfa

Ysgol Uwchradd Pen-y-Dre

Yn Ysgol Uwchradd Afon Taf, mae uned arbenigol sy'n paratoi ar gyfer disgyblion:

- sydd â nam ar eu clyw;
- y mae anhwylder iaith a lleferydd yn achosi'r anhawster mwyaf iddyn nhw;
- sydd ag anawsterau cymdeithasol a chyfathrebu.

Yn Ysgol Uwchradd Cyfarthfa ac Ysgol Uwchradd Afon Taf, mae addasiadau arbennig wedi'u gwneud i gyflawni anghenion y rhai ag anawsterau corfforol.

(I gael rhestr gyflawn o rifau cyswllt, gwelwch Adran 10 – Darpariaeth ar gyfer Cyflawni Anghenion Addysgol Arbennig ym Merthyr Tudful).

9. ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG - 16+

Mae rhai pobl ifanc, gan gynnwys y rhai sy'n mynychu Ysgol Greenfield, yn parhau i fynychu'r ysgol nes eu bod yn 19 oed. Mae Merthyr Tudful yn cefnogi'r cysyniad o ddysgu gydol oes gan gynnig cyfleoedd i bob plentyn a pherson ifanc.

Mae'r Gwasanaeth Gyrfaedd yn cyflogi Cynghorydd Gyrfaedd Anghenion Arbennig sy'n cynnig cyngor ar ystod o opsiynau sydd ar gael i'r rhai sy'n gadael yr ysgol o 14+.

Rhif cyswllt – 01685 358180 – Canolfan Gyrfaedd, 27 Y Stryd Fawr, Merthyr Tudful CF47 8DP.

Os yw'ch plentyn ar ddatganiad, mae hwn yn dal yn ddilys hyd nes y bydd yn gorffen yn yr ysgol.

Mae Adran Anghenion Addysgol Arbennig yng **Ngholeg Merthyr** sy'n darparu cyrsiau a chymorth i fyfyrwyr ag anawsterau dysgu.

Rhif cyswllt – 01685 726037 – Judith Mulry

Mae Ysgol Greenfield yn cynnig darpariaeth achrededig unigol ôl-16 ar gyfer disgyblion o bob gallu ac mae'n derbyn cymorth gan Goleg Merthyr.

10. DARPARIAETH AR GYFER CYFLAWNI ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG YM MERTHYR TUDFUL

(I gael y manylion, gwelwch adrannau 7 ac 8)

Cyfnod Sylfaen

Canolfannau

Adnoddau Dysgu

Ysgol Gynradd Goetre (2 ddosbarth), Ffordd y Griafofen, Ystad y Gurnos, Merthyr Tudful
Ffôn: (01685) 351814

Ysgol Gynradd Edwardsville, Ffordd Caerdydd, Edwardsville, Treharris
Ffôn: (01685) 351824

Ysgol Coed y Dderwen, Ystad Gellideg, Merthyr Tudful
Ffôn (01685) 351805

Anawsterau Cyfathrebu:

Ysgol Gynradd Caedraw (2 ddosbarth), Ffordd Caedraw, Merthyr Tudful
Ffôn: (01685) 351801

Dosbarth Nam ar y Clyw

Ysgol Gynradd Ynysowen, Aberfan, Merthyr Tudful
Ffôn: (01685) 351822

Cyfnod Allweddol 2 :

Ysgol Gynradd Edwardsville, Ffordd Caerdydd, Edwardsville, Treharris
Ffôn: (01685) 351824

Ysgol Gynradd Goetre, Ffordd y Griafofen, Ystad y Gurnos, Merthyr Tudful
Ffôn: (01685) 351814

Ysgol Gynradd Dowlais, Y Stryd Fawr, Caeharris, Dowlais, Merthyr Tudful
Ffôn: (01685) 351808

Ysgol Gynradd Twynyrodyn, Teras Walters, Twynyrodyn, Merthyr Tudful
Ffôn: (01685) 351804

Ysgol Gynradd Ynysowen, Aberfan, Merthyr Tudful
Ffôn: (01685) 351822

Ysgol Gynradd y Graig, Cefn Coed, Merthyr Tudful
Ffôn: (01685) 723159

10. DARPARIAETH AR GYFER CYFLAWNI ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG YM MERTHYR TUDFUL

Uwchradd

Adrannau Cymorth Dysgu

Ysgol Uwchradd Afon Taf, Stryd yr Ywen, Troedyrhiw, Merthyr Tudful

Ffôn: (01685) 351830

Ysgol Uwchradd Gatholig yr Esgob Hedley, Ffordd Gwaunfarren, Merthyr Tudful

Ffôn: (01685) 351860

Ysgol Uwchradd Cyfarthfa, Cae Mari Dwn, Ffordd y Frenhines, Merthyr Tudful

Ffôn: (01685) 721725

Ysgol Uwchradd Pen-y-dre, Ystad y Gurnos, Merthyr Tudful

Ffôn: (01685) 351845

Canolfan Adnoddau Dysgu Uwchradd ar gyfer Anawsterau Nam ar y Clyw, Iaith a Lleferydd a Chyfathrebu

Ysgol Uwchradd Afon Taf, Stryd yr Ywen, Troedyrhiw, Merthyr Tudful

Ffôn: (01685) 351830

Ysgol Arbennig

Ysgol Arbennig Greenfield, Ffordd y Dyffryn, Pentre-bach, Merthyr Tudful

Ffôn: (01443) 690468 Darpariaeth ar gyfer 3-19 oed

11. GWEITHDREFNAU ASESU STATUDOL

Beth yw asesiad statudol?

Ymchwiliad manwl yw hwn i ddarganfod yn union beth yw anghenion addysgol arbennig eich plentyn a pha gymorth ychwanegol sydd ei angen ar eich plentyn.

Bydd yr ALL yn ystyried yn ofalus iawn gynnydd eich plentyn yn yr ysgol a'r arweiniad yng Nghod Ymarfer AAA Cymru. Bydd yr ALL hefyd yn gwrandao ar eich barn, barn eich plentyn ac ar farn yr ysgol am anghenion addysgol arbennig eich plentyn. Bydd yr ysgol neu'r lleoliad blynyddoedd cynnar yn dweud wrth yr ALL am unrhyw gymorth ychwanegol y mae eich plentyn wedi'i gael yn barod.

Ychydig iawn o blant fydd angen asesiad statudol.

Mae eich Gwasanaeth Partneriaethau Rhieni (SNAP) yno i'ch helpu ar unrhyw adeg.

Os bydd yr ysgol, y gwasanaethau ieched neu'r adran gwasanaethau cymdeithasol yn ystyried bod eich plentyn angen ei asesu/hasesu, byddan nhw'n gofyn am asesiad ar ôl ymgynghori â chi. Gallwch chi hefyd ofyn am asesiad statudol.

Bydd yr ALL yn ystyried a ddylid cynnal asesiad statudol ar eich plentyn a bydd yn ysgrifennu atoch yn:

- dweud wrthyh ei fod yn ystyried a ddylid cynnal asesiad;
- egluro'r gweithdrefnau i'w dilyn;
- rhoi enw swyddog yr ALL a all roi mwy o wybodaeth i chi ('swyddog penodol');
- egluro eich hawl i gytuno neu i anghytuno â'r cynnig o fewn amser cyfyngedig ac yn eich gwahodd i anfon eich barn yn ysgrifenedig;
- egluro rôl y gwasanaethau partneriaethau rhieni lleol a'r cefnogwr rhieni annibynnol.

Bydd yr ALL hefyd yn hysbysu :

- pennaeth ysgol neu leoliad addysgol eich plentyn;
- yr adran gwasanaethau cymdeithasol leol;
- yr awdurdod ieched.

Bydd yr ALL yn edrych ar y cais am asesiad statudol ac yn dweud wrthyh (fel arfer, o fewn chwe wythnos) a fydd yn cynnal asesiad.

11. GWEITHDREFNAU ASESU STATUDOL

BETH ALLWCH CHI EI WNEUD OS BYDD YR ALL YN PENDERFYNU PEIDIO AG ASESU EICH PLENTYN?

Os na fydd yr ALL yn penderfynu cynnal asesiad statudol ar eich plentyn, bydd yn rhaid iddo ysgrifennu atoch a rhoi ei resymau i chi ac i'r ysgol. Mae'n bosibl y byddwch chi neu'r ysgol yn teimlo bod yn rhaid gwneud mwy i gwrdd ag anghenion addysgol eich plentyn. Dylech siarad â'r ysgol i ddarganfod yr hyn y gellir ei wneud. Mae'n bosibl y bydd yn ystyried y byddai trefniadau gwahanol neu gymorth o'r tu allan yn briodol. Gallwch hefyd siarad â'r gwasanaeth partneriaethau rhieni lleol. Hyd yn oed os bydd yr ALL yn penderfynu nad oes angen asesiad statudol ar eich plentyn, gall eich plentyn ddal i gael cymorth ychwanegol. Mae'n bosibl y bydd yn rhaid i chi drafod hyn gyda'r ysgol. Os bydd yr ALL yn penderfynu peidio â chynnal asesiad statudol a'ch bod yn anghytuno â'r penderfyniad, mae gennych hawl i apelio i'r Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig.

YR ASESIAID

Os bydd yr ALL yn cynnal asesiad, bydd yn gofyn i nifer o weithwyr proffesiynol fynegi barn ar eich plentyn. Bydd yr ALL yn gofyn am gyngor:

- gennych chi, ac os bydd hynny'n briodol, gan eich plentyn
- gan ysgol neu leoliad addysgol cynnar eich plentyn
- gan seicolegydd addysgol
- gan feddyg (fel arfer, y pediatregydd cymunedol)
- gan y gwasanaethau cymdeithasol (a fydd yn rhoi cyngor dim ond os byddan nhw'n adnabod eich plentyn)
- gan unrhyw un arall y mae'r ALL yn ystyried bod ei gyngor/chyngor yn briodol

Mae gennych hawl i fod yn bresennol yn unrhyw un o'r trafodaethau meddygol neu unrhyw brawf yn ystod yr asesiad statudol. Ond, weithiau, mae'n bosibl y bydd y gweithwyr proffesiynol yn gofyn am weld eich plentyn heb i chi fod yn bresennol. Mae plant weithiau'n ymddwyn yn wahanol pan fydd rhiant yn bresennol.

Dylech deimlo'n rhydd i awgrymu unrhyw berson neu sefydliad arall y teimlwch y byddai eu barn yn ddefnyddiol wrth asesu eich plentyn. Dylai'r ALL wedyn ofyn am eu barn. Mae'n bosibl hefyd i chi anfon unrhyw gyngor neu farn breifat a gawsoch am eich plentyn, at yr ALL. Dylai'r ALL ystyried y rhain fel rhan o'r asesiad. (Gwelwch Adran 14 – Canllawiau Cyngor i Rieni).

Beth sy'n digwydd ar ôl yr asesiad?

Bydd yr ALL yn ystyried pob adroddiad a darn o wybodaeth a ddaw i law yn ystod yr asesiad. At hynny, bydd yn penderfynu a yw anghenion y disgybl yn gymhleth, yn hirdymor, ac yn rhai na all yr ysgol eu diwallu'n rhesymol o fewn adnoddau'r Cynlluniau Gweithredu gan yr Ysgol a Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy.

Os felly, caiff datganiad ei lunio.

Mae datganiad yn ddogfen gyfreithiol. Mae'n disgrifio holl anghenion eich plentyn a'r holl gymorth ychwanegol y mae ei angen/hangen. Gan amlaf, gall ysgol arferol eich plentyn sicrhau'r cymorth hwn gyda chefnogaeth yr ALL.

12. Y BROSES O LUNIO DATGANIAD

Cynnwys Datganiad

Cyn cwblhau'r datganiad terfynol, byddwch chi'n derbyn datganiad arfaethedig neu ddrafft. Bydd yr holl rannau a restrir isod yn cael eu cwblhau, heblaw rhan 4 (yn disgrifio'r math o ysgol a'i henw) a fydd yn wag.

- Rhan 1** Yn rhoi gwybodaeth am enw a chyfeiriad eich plentyn, dyddiad geni eich plentyn, ei fam/mam iaith a'i grefydd/chrefydd.
- Rhan 2** Yn rhoi manylion holl anghenion addysgol arbennig eich plentyn fel y nodwyd yn yr asesiad statudol.
- Rhan 3** Yn disgrifio'r :
- holl gymorth ychwanegol y mae'r ALL yn meddwl y dylai'ch plentyn ei gael i gyflawni'r anghenion a restrir yn rhan 2;
 - nodau hirdymor;
 - trefniadau ar gyfer gosod nodau byrdymor, adolygu'n rheolaidd gynnydd eich plentyn tuag at y nodau hynny a sut mae cynnydd eich plentyn yn cael ei fonitro.
- Rhan 4** Yn eich hysbysu am yr ysgol y bydd eich plentyn yn ei mynychu i gael y cymorth ychwanegol a amlinellir yn Rhan 3 neu sut y bydd unrhyw drefniadau'n cael eu gwneud y tu allan i oriau ysgol.
- Rhan 5** Yn disgrifio unrhyw anghenion anaddysgol sydd gan eich plentyn, fel y cytunwyd rhwng yr ALL a'r gwasanaethau iechyd, gwasanaethau cymdeithasol neu asiantaethau eraill.
- Rhan 6** Yn disgrifio sut y bydd eich plentyn yn cael cymorth i gyflawni'r anghenion anaddysgol a ddisgrifir yn Rhan 5.

13. ADOLYGIAD BLYNYDDOL Y DATGANIAD

Adolygiad Blynyddol y Datganiad

Cewch groeso bob amser yn ysgol eich plentyn i drafod unrhyw bryderon neu ofidiau. Bob blwyddyn, bydd yr ysgol yn adolygu'n ffurfiol gynnydd eich plentyn a gwahoddir chi i fynychu'r cyfarfod hwn.

Bydd y pennaeth yn gofyn i chi ac i eraill sy'n ymwneud â'ch plentyn am adroddiadau ysgrifenedig. Bydd targedau wedi'u gosod gan yr ysgol a bydd yr adolygiad yn ystyried y cynnydd a wnaed tuag at gyflawni'r rhain. Cytunir ar dargedau newydd ar gyfer y flwyddyn ganlynol. Mae'n bosibl y bydd pawb yn teimlo bod eich plentyn wedi gwneud cynnydd da fel na fydd angen cymaint o gymorth â chynt neu nad oes angen cymorth arbennig bellach. Yn yr Adolygiad Blynyddol, mae'n bosibl y byddan nhw'n gwneud newidiadau i'r datganiad ar sail y cynnydd a wnaed. Mae'n bosibl hyd yn oed na fydd angen y datganiad bellach.

Bydd yr ALL yn ysgrifennu'n ffurfiol atoch gydag unrhyw newidiadau arfaethedig i'r datganiad presennol. **Bydd gennych 15 niwrnod i hysbysu'r ALL o'ch barn ar yr argymhellion.**

ADOLYGIAD YM MLWYDDYN 9 – Yr Adolygiad/Cynllun Trosiannol

Mae'r Adolygiad Blynyddol ym Mlwyddyn 9 yn hynod bwysig. Bydd yn ystyried opsiynau gan gynnwys lleoliad mewn coleg, hyfforddiant a phrofiadau gwaith. Bydd Gyrfa Cymru'n cymryd rhan weithredol o hyn ymlaen ynghyd â'r Gwasanaethau Cymdeithasol os bydd hyn yn briodol. Bydd pawb sy'n gweithio gyda'ch plentyn yn llunio Cynllun Trosiannol yn amlinellu'r opsiynau ar gyfer bywyd ar ôl 16. Mae eich barn chi a barn eich plentyn yn hynod bwysig a byddan nhw'n cael eu hadlewyrchu yn y cynllun.

AILASESU

Mae'r adolygiad yn gyfle rhagorol i drafod anghenion addysgol eich plentyn a'r ddarpariaeth ar gyfer ei ddyfodol/dyfodol. Mae'n hynod o bwysig eich bod chi'n hapus ac yn cytuno ag unrhyw newidiadau arfaethedig a awgrymir. Os byddwch chi'n bryderus am unrhyw beth ac wedi trafod gyda'r ysgol, mae'n bosibl y byddwch chi'n gofyn am ailasesiad. Os bydd yr ALL yn cytuno ond heb gynnal asesiad yn ystod y 6 mis diwethaf, yna cynhelir ailasesiad.

14. Y TRIBIWNLYS ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG

Beth yw'r Tribiwnlys Anghenion Arbennig?

Mae'r Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig yn gorff annibynnol sy'n clywed apeliadau'r rhieni yn erbyn penderfyniadau'r ALL ar asesiadau statudol a datganiadau.

Gallwch apelio i'r Tribiwnlys AAA os:

- bydd yr ALL yn gwrthod cynnal asesiad statudol ar eich plentyn ar ôl i chi ofyn iddyn nhw wneud hynny;
- bydd yr ALL yn gwrthod llunio datganiad ar gyfer eich plentyn ar ôl asesiad;
- byddwch chi'n anghytuno â rhan 2, rhan 3 neu ran 4 datganiad eich plentyn pan lunnir y datganiad cyntaf neu os bydd wedi'i newid yn ddiweddarach;
- bydd gan eich plentyn ddatganiad yn barod a bod yr ALL yn gwrthod asesu eich plentyn eto neu newid enw'r ysgol yn y datganiad hwnnw;
- bydd yr ALL yn penderfynu atal datganiad eich plentyn.

Lleolir y Tribiwnlys AAA yn Llandrindod. Mae'n bosibl y byddwch chi'n dymuno cysylltu â'r ALL neu'r Gwasanaethau Partneriaethau Rhieni i gael mwy o wybodaeth am y Tribiwnlys AAA. Mae copi o'r llyfryn '**SEN Tribunal**', ar gael oddi wrth :

Tribiwnlys AAA Cymru
Adeiladau'r Llywodraeth
Spa Road East
Llandrindod
Powys
LD1 5HA

Llinell gymorth : 01597 829800

tribunalenquiries@wales.gsi.gov.uk

15. TREFNIADAU MYNEDIAD A CHLUDIANT I DDISGYBLION AG ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG YM MERTHYR TUDFUL

TREFNIADAU MYNEDIAD

Mae trefniadau mynediad i blant a phobl ifanc ag anghenion addysgol arbennig ond heb ddatganiadau, yr un i bob disgybl. Ystyrir ceisiadau ar sail meini prawf mynediad yr Awdurdod. Ni fydd camwahaniaethu yn erbyn plant a phobl ifanc ag anghenion addysgol arbennig oherwydd yr anghenion addysgol arbennig hyn.

Os bydd gan blentyn neu berson ifanc ddatganiad anghenion addysgol arbennig gan yr ALL, yr Awdurdod fydd yn gyfrifol am drefnu'r ddarpariaeth addysgol arbennig ac am ystyried addasrwydd yr ysgol wrth gwblhau'r datganiad neu ar ôl adolygiad blynyddol. Os bydd rhiant plentyn neu berson ifanc ar ddatganiad yn dymuno apelio yn erbyn yr ysgol a enwir yn y datganiad neu lle nad oes ysgol wedi'i henwi, gellir apelio i Dribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig (Cod Ymarfer Mynediad i Ysgolion y Swyddfa Gymreig – Ebrill 1999).

CLUDIANT I BLANT A PHOBL IFANC AG ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG

Mae dyletswydd statudol ar y Cyngor i ddarparu cludiant am ddim i ddisgyblion i'w hysgol addas agosaf os ydynt yn byw y tu hwnt i'r "pellter cerdded" i'r ysgol honno (2 filltir i blant oedran cynradd a 3 milltir i ddisgyblion uwchradd).

Darperir cludiant am ddim i ddisgyblion ag anghenion addysgol arbennig ar sail asesiad unigol. Bydd gallu pob disgybl i gerdded y pellter i'r ysgol yn cael ei ystyried yn y Panel AAA lle byddir yn ystyried cyngor gan ystod o weithwyr proffesiynol.

16. CYSYLLTIADAU DEFNYDDIOL

Os ydych eisiau cysylltu â'r ysgol neu'r ALI yn ysgrifenedig, sicrhewch fod y llythyr wedi'i ddyddio a'ch bod yn cadw copi. Dylai manylion eich plentyn gael eu hysgrifennu'n glir, yn cynnwys enw, dyddiad geni, cyfeiriad ac ysgol.

Os ydych yn ffonio'r ysgol neu'r ALI, nodwch fanylion y sgwrs.

Cadwch yr holl wybodaeth am eich plentyn gyda'i gilydd mewn ffolder, yn cynnwys yr holl lythyrau yr ydych yn eu hanfon a'u derbyn.

Yn ogystal â staff ysgol, fe all aelodau staff canlynol yr ALI fod o gymorth hefyd.

Seicolegwyr Addysgol :

Mae'r Gwasanaeth Seicoleg Addysgol yn cael ei arwain gan y canlynol:

Prif Seicolegydd Addysg	Hayley Jeans
Dirprwy Brif Seicolegydd Addysg	Kerry Webster
Dirprwy Brif Seicolegydd Addysg	Bronwen Parry

Gellir cysylltu â'r Gwasanaeth ar (01685) 724616 neu (01685) 724642

Tîm Cymorth Dysgu: (01685) 724616

Prif Swyddog (Gweinyddu ADY, Asesiad Statudol, Lleoliad Ysgol Arbennig, Cymorth Rhieni/Teulu)	Danielle Jones
---	----------------

Arweinydd Tîm ADY (Cytundebau Lefel Gwasanaeth, Anawsterau Corfforol, Meddygol a Synhwyrdd, Canolfannau Adnoddau Dysgu)	Lisa Beattie
---	--------------

Cydgysylltydd Uwch Gymorth a Hyfforddiant ADY	Elizabeth Heaven
---	------------------

Swyddog Arweiniol ADY	Jill Watkins
-----------------------	--------------

Cydgysylltydd Allgymorth	Vicky Jefferson
--------------------------	-----------------

Cynorthwyydd Gweinyddu ADY	Lyndsey Probert
----------------------------	-----------------

16. USEFUL CONTACTS

GWASANAETHAU/POBL YN YMWNEUD AG ASESIAD/DATGANIAD FY MHLENTYN

Bydd y ffurflen hon yn eich helpu i gadw cofnod o sefydliadau defnyddiol a phobl a gwasanaethau sy'n ymwneud ag asesiad eich plentyn.

Enw (Person/Gwasanaeth)	Cyfeiriad	Rhif Ffôn	Sylwadau
Athro/Athrawes Dosbarth			
Cydlynnydd Anghenion Addysgol Arbennig (SENCO)			
Pennaeth			
Seicolegydd Addysgol			
Athro/Athrawes Arbenigol			
Gweithiwr Portage			
Gweithiwr Allweddol			
Gweithiwr Iechyd			
Meddyg			
Therapydd Iaith a Lleferydd			
Arall			

17. SEFYDLIADAU GWIRFODDOL LLEOL A CHENEDLAETHOL

Mae nifer o sefydliadau sy'n darparu cyngor a gwasanaethau i blant a phobl ifanc ag anghenion arbennig. Am wybodaeth, cysylltwch â: Seicolegydd Gweithredol Addysgol a Phlant, Tŷ Keir Hardie, Merthyr Tudful, Ffôn: 01685 724642 Ffacs: 01685 721965

Advisory Centre for Education (ACE) – Llinell Wybodaeth am Waharddiadau

0300 0115 142

www.ace-ed.org.uk

Partneriaeth Barnardos Merthyr - cynnig ôl-ofal ar gyfer:

- gadael gofal
- cefnogi tenantiaid
- dechrau'n deg

Cyfeiriad y ganolfan

56 Stryd Fawr
Pontmorlais
Merthyr Tudful

Cyswllt: Marian Hewitt

01685 353959

Gwasanaethau'n cynnwys:

Cefnogaeth i Deuluoedd Gofalwyr Ifanc -hyrwyddo hawliau gofalwyr ifanc

Cyswllt: Darren Northall

01685 725171

Cyswllt Teulu - Gwasanaeth Cyngori Cenedlaethol ar Faterion AAA sy'n darparu gwybodaeth a chyngor ynghylch unrhyw agwedd ar ofalu am blentyn ag AAA neu anabledd

0808 808 3555

Gwasanaeth Cyngori ynghylch Cyfraith Plant -

0300 330 5480 (Cyfraith Teulu neu Blant)
0300 330 5485 (Cyfraith Addysg)

17. SEFYDLIADAU GWIRFODDOL LLEOL A CHENEDLAETHOL

Cymdeithas Dyslecsia Prydain - sicrhau bod pobl â dyslecsia yn derbyn addysg, help a chymorth i gyflawni'u potensial.

Cyswllt: Llinell Gymorth

0333 405 4567

www.bdadyslexia.org.uk

Parllys yr Ymennydd (Cymru Gyfan)

Cyswllt: Canolfan Therapi Plant Bobath (Cymru)

029 20 522600

www.bobathwales.org

Tîm Plant ag Anableddau

Cyswllt: Unit 5, Pentrebach, Merththyr Tudful

01685 724986

Epilepsi Cymru - yn sefydlu gwasanaethau i bobl ag epilepsi.

Epilepsy Wales Helpline : 0800 228 9016
Tydfil Mencap

www.epilepsy-wales.co.uk

Cymdeithas Mencap Merthyr - yn ymgychu dros well gwasanaethau i blant a phobl ifanc ag anabledd dysgu.

Cyswllt: Paul Lewis

01685-721185

Sefydliad y Deillion Merthyr - yn darparu cyflogaeth a hyfforddiant i bobl anabl.

01685-370072

www.mtib.co.uk

17. SEFYDLIADAU GWIRFODDOL LLEOL A CHENEDLAETHOL

Cymdeithas Genedlaethol Awtistiaeth Cymru - grŵp cymorth i athrawon/gofalwyr sy'n edrych ar ôl person ag awtistiaeth.

029 2062 9301

www.autism.org.uk/wales

Rhieni sy'n Gofalu - grŵp sefydledig o rieni a gofalwyr ym Merthyr Tudful.

Cyswllt: 01443 846200

Cangen PHAB Merthyr Tudful - hybu ac annog pobl ifanc gyda neu heb anableddau i integreiddio ym mhob agwedd o'r gymuned.

Cyswllt: Mr T Collins

01443-691548

www.phab.org.uk

Sefydliad Cenedlaethol Brenhinol Pobl Ddall (RNIB) - darparu cyngor a chodi ymwybyddiaeth i bobl â nam ar y golwg.

Cyswllt: RNIB Cymru

Llys Trident, Heol East Moors.

029 20 450440

Cardiff CF24 5TD

www.rnib.org.uk

Sefydliad Cenedlaethol Brenhinol Pobl Fyddar (RNID) - gwella bywydau pobl fyddar a thrwm eu clyw trwy wybodaeth ac ymgyrchu.

Cyswllt: **Neges destun** 07725 659 734

02920 333 034

informationline@rnid.org.uk

Cyswllt: Cymdeithas Genedlaethol Pobl Fyddar a Dall a Rwbela

029 20 457641

01639-637115

www.rnid.org.uk

17. SEFYDLIADAU GWIRFODDOL LLEOL A CHENEDLAETHOL

Scope

Cyswllt: Llinell Gymorth Am Ddim

080 88003333

dydd Llun – dydd Gwener
helpline@scope.org.uk

9.00am - 5.00pm

Prosiect Cynghorol Anghenion Arbennig (SNAP) - hybu partneriaeth gyfartal rhwng rhieni a gweithwyr proffesiynol.

SNAP Cymru, 1 South Road,
Ystad Ddiwydiannol Penallta
Hengoed
CF82 7ST

01443 862166

www.snapcymru.org

Gweithredu Gwirfoddol Merthyr Tudful

89-90 Stryd Fawr
Merthyr Tudful

01685-353900

18. GEIRFA – GEIRIAU A DDEFNYDDIR YN AML MEWN ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG

Asesiad:	Casglu gwybodaeth sy'n creu darlun o anghenion a chynnydd plentyn.
Cod Ymarfer:	Arweiniad i ysgolion ac ALLau am y cymorth y maen nhw'n ei roi i blant ag AAA.
Cwricwlwm Cenedlaethol:	Mae hyn yn amlinellu hawl clir, llawn a statudol i ddysgu i bob disgybl, gan benderfynu beth ddylid ei ddysgu a gosod targedau cyrhaeddiad dysgu.
SEBD	Anawsterau Cymdeithasol, Emosiynol ac Ymddygiadol
EP	Seicolegydd Addysgol
Rhai â Nam Clyw (HI):	Plant sydd wedi colli eu clyw. Gall fod dros dro neu'n barhaol, yn gymedrol neu'n ddifrifol.
IPP:	Cynllun Chwarae Unigol
IEP:	Cynllun Addysg Unigol
IBP :	Cynllun Ymddygiad Unigol
LA	Awdurdod Lleol
Anhawster Dysgu;	Plentyn sy'n gwneud cynnydd arafach na mwyafrif y plant o'r un oed.
Ysgol Prif Ffrwd:	Ysgol arferol.
Ysgol a Gynhelir:	Ysgol a gynhelir gan yr ALL.
Gweithiwr Allweddol:	Y person o fewn yr ALL sy'n delio ag achos eich plentyn.
MLD:	Anhawster Dysgu Canolradd

18. GEIRFA – GEIRIAU A DDEFNYDDIR YN AML MEWN ANGHENION ADDYSGOL ARBENNIG

PMLD:	Anawsterau Dysgu Dwys a Lluosog
AAA:	Anghenion Addysgol Arbennig
ADY:	Anghenion Dysgu Ychwanegol
SLD:	Anawsterau Dysgu Difrifol
Darpariaeth AAA:	Cymorth ychwanegol neu wahanol a roddir i blant ag Anghenion Addysgol Arbennig.
Ysgol Arbennig:	Ysgol sydd wedi'i threfnu'n arbennig i gynnig darpariaeth arbennig i ddisgyblion ag Anghenion Addysgol Arbennig.
Sp L D:	Anawsterau Dysgu Penodol (Dyslecsia)
Datganiad AAA:	Dogfen sy'n dangos anghenion plentyn a'r holl gymorth ychwanegol y dylai dderbyn.
Cynllun Trosiannol:	Cynllun a luniwyd ar ôl adolygiad blynyddol o'r datganiad ym Mlwyddyn 9. Mae'n amlinellu'r camau angenrheidiol wrth symud o'r ysgol i fywyd oedolyn.
Tribiwnlys:	Corff annibynnol sy'n gwrandao ar apeliadau yn erbyn penderfyniadau a wnaed gan yr ALLau ar asesiadau statudol a datganiadau.
Nam Golwg (VI):	Plentyn â nam ar y golwg.
Grwpiau Gwirfoddol:	Elusennau, lleol neu genedlaethol sy'n aml yn cynnig gwybodaeth a chymorth i rieni a theuluoedd pobl ifanc ag anghenion addysgol arbennig.